

CHUYỆN CỦA HẮN

Hải Ưng Hoàng Hải

1-Dụng chiếc xe gắn máy bên mái hiên nhà để xe, hấn uể oải bước chân vào phi đoàn, mấy ngày nay bay nhiều quá, đồ quân cho một tiểu đoàn nhảy dù, mỗi ngày bay hai ba chuyến mệt nhoài. Tồi qua phi trường lại bị pháo kích, đang ngủ say phải giật mình phóng xuống

giao thông hào để tránh đạn, chưa đầy một phút thì hấn lại phải nhảy ngược trở lên, kiến lửa bám đầy mình, ngứa ngáy, khó chịu và mất ngủ suốt đêm dài. Nhìn lên bảng phi lệnh, hôm nay hấn được chia đi biệt phái bay cho tiểu khu Phước Long, luôn tiện chở một số quân nhân, công chức đi phép nay trở về đơn vị hoặc đi trình diện nhiệm sở mới. Nại nịt xong hấn rảo bước ra bãi đậu phi cơ, leo lên phòng lái quay máy cất cánh bay qua

Long Bình để đón hành khách. Căn cứ quân sự Long Bình đang có quân đội Hoa Kỳ điều hành và rất đầy đủ tiện nghi nên hẳn thả bộ vào câu lạc bộ Mỹ để ăn sáng, thức ăn thật đầy đủ và bổ dưỡng thêm hai ly cà phê làm hẳn tỉnh táo, khỏe hẳn người. Bước qua phòng đợi của hành khách, đảo mắt tò mò quan sát nhóm người đang chờ phi cơ, hai quân nhân đi phép về lại đơn vị, một vài người là thân nhân đi thăm lính tiền đồn vì đường bộ mất an ninh, một cô gái trẻ rất xinh hình như là cô giáo mới ra trường.

Chiếc trực thăng bốc cao lên khỏi mặt đất, hẳn đưa tàu xoay một vòng để quan sát rồi tăng thêm ga, chiếc chong chóng quay nhanh chặt gió nghe xành xạch, ần nhẹ mũi xuống đưa tàu bay thẳng về phía trước rồi trực chỉ tiểu khu Phước Long. Giữ cao độ thấp, trời đẹp và trong sáng hẳn đưa mắt nhìn những cánh đồng mênh mông bỏ hoang với cỏ khô vàng cháy, vài con nai rừng ngơ ngát hoảng hốt chạy khi nghe tiếng động cơ, phi vụ bay có hành khách nên hẳn thông dong vừa bay vừa ngắm cảnh.

Phi cơ bay ngang qua một ngôi làng nhỏ có vườn trái cây trông thật yên tĩnh hiền hoà, đang bình phi mơ màng trong mây gió thì hai tiếng nổ “bụp bụp” bên ngoài thân tàu làm hẳn tỉnh giấc, tiếp theo đó là một tràng đạn của súng AK từ dưới đất bắn lên, tiếng người phi công phụ vang lên trong nón bay: “VC bắn sẽ, phi cơ trúng đạn, xin tác xạ mục tiêu”, hẳn nghiêng tàu bay vòng lại để quan sát mục tiêu và gạt đầu chấp thuận, 2 cây đại liên 60 ly bên hông bắt đầu khai hỏa, bắn xối xả xuống phía cái hầm sau sân của căn nhà lá cuối làng. Khói súng, tiếng võ đạn văng trên sàn, xen lẫn với mùi thuốc súng mù mịt che phủ thân tàu, nhân viên phi hành kiểm soát và báo cáo phi cơ không bị hư hại nặng, chỉ có 2 lỗ đạn

nhỏ sau đuôi tàu.

Hắn châm thêm ga đưa chiếc trực thăng lên cao hơn để tránh nguy hiểm, quay đầu ra sau kiểm soát hành khách. Tiểu khu Phước Long hiện ra trước mặt, hắn lái chiếc trực thăng nghiêng mình để nhìn bãi đáp và xem hướng gió, phía dưới vài người lính đang lảng xãng qua lại. Kéo lại tay ga hắn đưa chiếc trực thăng xuống thấp và đáp nhẹ ngay chữ H vẽ trên mặt đất. Mọi người lần lượt leo xuống. Bước ra khỏi phòng lái, thở chút không khí trong lành, dang hai cánh tay ra để thư giãn, đưa mắt quan sát đám hành khách đang rời phi cơ và rất ngạc nhiên khi thấy một cô gái trẻ vẫn còn ngồi im trên băng ghế trong góc thân tàu, hắn lên tiếng hỏi:

- Cô xuống đây hay muốn đi công tác với chúng tôi vì máy bay sắp cất cánh để đáp bên toà tỉnh trưởng?" Mắt như đang ướm lệ cô ấy nói:

- Dạ em là cô giáo mới ra trường, không biết đường đi từ đây đến trường học để trình diện nên chưa biết tính sao". Vừa nói cô vừa bước ra khỏi tàu bay, nhìn khuôn mặt lo lắng và ngơ ngát của cô giáo trẻ, hắn động lòng thương cảm, do dự vài phút hắn chợt có một ý nghĩ táo bạo và bảo cô gái đứng chờ. Hắn leo lên phòng lái mở vô tuyến liên lạc với ông tiểu khu trưởng:

- "Kính thưa đại bàng, phi hành đoàn trực thăng của tôi vừa đáp xuống tiểu khu đem quân nhân trở về đơn vị, còn lại một cô giáo đi nhận nhiệm sở mới, xin thẩm quyền cho phép đáp xuống trường trung học?". Ông Đại tá Tiểu khu trưởng nhận ra tiếng nói quen thuộc của hắn sau lần biệt phái tháng trước nên không ngần ngại ông đáp:

- "OK! chấp thuận không có vấn đề, sau đó về lại đáp bên dinh tỉnh trưởng mời cả phi hành đoàn ăn trưa nha".

Cầm tay đỡ cô gái leo lên lại trên tàu, chiếc trục thẳng nhẹ nhàng nhắc mình lên thẳng rồi chúi đầu, trục chỉ trường trung học. Hấn thâm cảm ơn ông tỉnh trưởng dễ chịu, quay nhìn ra sau băng ghế, cô giáo trẻ ngồi một mình thoải mái, khuôn mặt mất hết vẻ lo âu, đôi môi thoáng chút hồng như đang nở nụ cười tự tin vì đang được che chở và bảo bọc.

Đảo chiếc trục thẳng ba vòng chung quanh trường để xác định an toàn cho bãi đáp, hấn chọn sân cỏ làm điểm chuẩn và từ từ cho phi cơ hạ cánh, học trò bỏ lớp tuôn ra xem phi cơ đáp, ông hiệu trưởng chạy ra ngỡ ngát, hấn dìu cô giáo trẻ ra khỏi phi cơ và cúi đầu chào:

- “Kính chào ông hiệu trưởng, đây là cô em họ của tôi, cô giáo mới ra trường lên trình diện dạy học, xin nhờ ông giúp đỡ”.

Ông hiệu trưởng hiền lành đưa tay bắt và mở lời hứa hẹn, cô giáo trẻ nhìn hấn cười e thẹn, gật đầu kính đáo cảm ơn, lợi dụng lúc ông hiệu trưởng xem xét tàu bay cô hỏi nhỏ:

- “Dạ xin lỗi em chưa được biết tên và xin anh cho địa chỉ để viết thư cảm ơn”. Sửa lại dây nịt súng, bước chân lên phòng lái hấn kể tai cô nói nhỏ:

- “Không có ơn nghĩa gì đâu, luôn tiện trên đường bay thôi, địa chỉ thì thú thật tôi nay đây mai đó nên không có, những ngày nghỉ bay hay về Saigon ngồi lang thang trong mấy quán Thanh Bạch, Brodard, Givral trên đường Lê Lợi nhâm nhi ly cà phê ngắm thiên hạ qua lại, hy vọng có ngày gặp lại, chúc cô may mắn”.

Chiếc trục thẳng nổ máy, chong chóng quay đều tăng tốc độ rồi bốc thẳng lên cao, nhìn xuống đưa tay vẫy chào, bóng người con gái xa dần rồi mất hẳn, trước mặt là không gian xanh thắm và mênh mông, hấn đưa tàu về lại đáp xuống tòa tỉnh vào trình diện ông đại tá tiểu khu

trường để tiếp tục một ngày dài công tác.

Hai tháng sau, chiến trường chợt trở nên căng thẳng, hẳn lại có dịp trở ngôi trường cũ, trực thăng vận một biệt đoàn biệt kích vào trong thành phố để giải tỏa vòng vây. Hồi hộp lẫn chút lo lắng, hẳn bay vòng quan sát bãi đáp, ngôi trường hình như bị bỏ trống, không một bóng người, thoáng chút lo âu không biết giờ này cô giáo ấy đang ăn náu nơi đâu, hy vọng cô giáo trẻ sẽ tìm đường về đến Saigon bình an vô sự.

2- Kéo một hơi thuốc, nhấp chút rượu cay hẳn đưa mắt nhìn xa vắng, nhớ đến ngày nào nhập ngũ, vào binh

chủng Không Quân rồi được qua Hoa Kỳ huấn luyện để trở thành phi công trực thăng. Những phi vụ tàn thương từ chiến trường, hẳn đã được ném đủ mọi cảm giác, sự nguy hiểm khi bay xuyên qua những làn mưa đạn, đáp phi cơ giữa cơn mưa pháo kích, đau lòng nhìn hình ảnh những người thương binh quần quai đau đớn trên băng ca. Những chuyến bay chở xác chết, đem tử thi xình

thối về nghĩa trang quân đội, những ngày đứng gát linh cửu của đồng đội, đã hằn vết nhăn trên những khuôn mặt trẻ. Một lần đáp khẩn cấp cứu toán biệt kích đang bị VC bao vây trong rừng tre hắt phải dùng cánh quạt phi cơ để chặt tre làm bãi đáp, chỉ cần nhìn những khuôn mặt đầy cảm phục và ánh mắt biết ơn từ những người lính vừa được cứu là phần thưởng ấm lòng nhất của người phi công trực thời chiến. Có lần đáp xuống một tiền đồn sau khi nhận tin một thiếu phụ sắp sanh khó và không có phương tiện, hắt chở cả hai vợ chồng người lính bay thẳng về tổng y viện cộng hòa nhưng không được phép đáp vì họ chỉ nhận thương binh và không có bác sĩ đỡ đẻ, hắt phải tìm cách liên lạc với bệnh viện dã chiến của Hoa Kỳ xin đáp khẩn cấp, và được chấp thuận để kịp thời cứu được đứa trẻ sơ sanh. Những buổi sáng thành phố đang còn yên ngủ, sương mù dày đặc bao phủ cả núi rừng, cất cánh bay hợp đoàn chở quân vào vùng đất địch, quay ra sau nhìn toán quân ngồi sắp hàng ngay ngắn với ba lô, đầy đủ súng đạn, hắt cảm

thấy thương mến và ngưỡng mộ những khuôn mặt thật trẻ đang sẵn sàng nhảy xuống chiến trận đối diện với quân thù để bảo vệ quê hương.

Sống và lớn lên trong chiến tranh, vào sanh ra tử, sự sống và cái chết quá gần gũi đã làm thay đổi quan niệm và cách sống của những

người thanh niên mà lứa tuổi mới ngoài hai mươi; tuổi đẹp nhất của lớp người mới lớn đang xây mộng tương lai.

Hắn có một người bạn gái, cô sinh viên nhí nhảnh ngây thơ hiền lành và dễ mến, đôi môi thật xinh với nụ cười tươi như hoa mỗi lần hò hẹn, cặp mắt thật đẹp nhưng hơi buồn. Gặp và quen nhau trong lúc thật tình cờ, vào cuối tuần đó hắn nhận phi vụ chở một nhóm phi công vừa mới tốt nghiệp ra Vũng Tàu học lớp mưu sinh thoát hiểm, trong thời gian chờ đợi cho nhóm học tập, phi hành đoàn kéo nhau ra thăm phố, tình cờ gặp và làm quen với ba cô sinh viên Sài Gòn đang về đây nghỉ hè. Nàng là người ít nói và đẹp nhất trong nhóm, hắn may mắn được nàng để mắt đến, có lẽ là vì cả hai đều đã là học sinh “gốc trường Tây” từ thời còn trung học, biết nàng mang tên của một loài hoa, hắn nói thầm: “Oublie c'est le nom d'une fleur, n'oubliez pas c'est le vœux de mon coeur”. Hai người quen và quán quýt bên nhau từ dạo ấy, những lần tay trong tay cùng nàng dạo phố là những ngày hạnh phúc nhất, nghe nàng thủ thi bên tai, tâm hồn thật thư giãn, hắn quên hết bao phiền muộn, lo lắng trên cuộc đời.

Rồi chiến tranh đã kết thúc trong tức tưởi, hắn đã phải đau đớn ra đi với tâm trạng của kẻ thua trận, sống kiếp lưu đày với niềm đau khô triền miên. Mang mặc cảm vô tổ quốc, vô gia đình, mất người yêu, đời sống gần như vô nghĩa. Vì đã du học tại Mỹ với bằng lái phi cơ của Hoa Kỳ, hắn may mắn được một hãng khai thác dầu hỏa mướn, lái trực thăng để đưa đón nhân viên bay ra giàn khoan dầu ngoài khơi thành phố nên công việc nhẹ nhàng với một đời sống tương đối thoải mái. Những ngày rảnh rỗi hắn hay ra ngồi ngoài quán cà phê trước công viên đối diện nhà thờ để thả hồn nhớ về những

ngày xưa thân ái. Đời sống của hắn bây giờ là những ngày đơn côi với nỗi buồn vô tận...

Ngày tháng trôi qua, thời gian là liều thuốc bổ giúp người vui đi nỗi buồn xa xứ. Dân ta đã bắt đầu thích hợp với đời sống mới, đồ ăn thức uống cũng được biến chế với đầy đủ hương vị của quê hương. Chính quyền bên VN cũng bắt đầu cho phép người dân liên lạc thư tín với thế giới bên ngoài kể cả Hoa Kỳ. Hắn đã liên lạc được với người yêu cũ, nhận được thư nàng lần đầu và cũng là lần cuối:

“Anh yêu, sáng ngày 30 tháng 4 năm 1975 Saigon thất thủ, hôm đó bầu trời u ám buồn thảm như chưa bao giờ có, bầu trời bao phủ bởi khói bụi màu xám đen như đang để tang cho một chế độ, mọi người hồi hộp, lo lắng, chờ đợi một sự thay đổi to lớn sắp xảy đến. Thành phố đang giãy chết trong những đám cháy đang âm ỉ, tất cả đã thật sự kết thúc, em gục đầu thẫn thức. Saigon mất, nửa hồn em mất, anh ra đi đem theo nửa hồn kia. Vô hồn em dật dờ không muốn sống, nhớ anh ray rức, em lật cuốn nhật ký đây ấp tên anh với một trời kỷ niệm: “Lần đầu tiên em giới thiệu anh với Ba, cha em là một sĩ quan bộ binh và cũng là bạn thân với vị tư lệnh sư đoàn Không Quân, anh đứng nghiêm chào Ba theo kiểu nhà binh, cha em đứng lên chào lại và thân mật nắm tay em choàng qua cánh tay anh, hạnh phúc chợt tràn đến chan hoà trong em. Anh là quân nhân xuất sắc của đơn vị và người bắt tay khen ngợi lại chính là Ba của em, hôm ấy anh đi bay về trễ, nhập tiệc anh xuất hiện trong chiếc áo bay với dây súng còn trên thắt lưng, thấy anh đẹp và oai hùng dũng cảm, em mê mùi lính, mùi nắng cháy pha lẫn với mùi vải kaki thêm chút phong trần trên chiếc áo bay bạc màu anh đang mặc, dựa đầu vào vai anh, hồn em ngây ngất, kề tai anh em thổ thề “anh ơi

em chết mất”, tôi hôm đó ngồi trên xe Ba đưa về, thân thể em rã rời trong muôn vàn hạnh phúc. Sau ngày “giải phóng” Ba em bị bắt đi tù cải tạo và đã bỏ mình trong rừng sâu nước độc, mấy mẹ con phải tự kế sinh nhai. Vì hoàn cảnh em phải lấy chồng, em đã gặp và lấy một người mang hình ảnh của anh, giống anh từ khuôn mặt, ánh mắt và ngay cả nụ cười, để sống nốt quãng đời còn lại, em sẽ luôn trân trọng những ngày tháng bên anh như những ngày sống để được yêu.”

3- Phước Long mất, với sự giúp đỡ của gia đình ông hiệu trưởng, cô giáo đã thoát được ra khỏi thành phố bằng đường bộ, băng rừng vượt suối cực khổ suốt mấy ngày đêm. Cô đã về đến được Saigon. Biến cố đầu đời khó quên, khi được bổ nhiệm tới một vùng đất nguy hiểm với chiến tranh đang hồi căng thẳng, lần đầu tiên xa nhà sống cuộc đời tự lập, va chạm với thực tế, thử thách với tình đời. Cô đã rất may mắn gặp được những người thật tốt, bắt đầu là từ trên chiếc trực thăng với người phi công xa lạ, rồi được làm việc dưới quyền một

ông hiệu trưởng hiền lành tốt bụng. Mỗi lần cùng người thân đi dạo phố Sài Gòn, cô giáo trẻ vẫn luôn kín đáo nhìn vào các tiệm ăn trên đường Lê Lợi với chút hy

vọng mong manh là sẽ gặp lại chàng pilot trực thăng hào hoa ngày nào. Chiến tranh đang trong thời kỳ khốc liệt nhất của cuộc chiến, nên có lẽ những ngày nghỉ bay để ngòì bên ly cà phê ngắm thiên hạ của các chàng phi công cũng không còn nữa.

4- Đất nước đã rơi vào tay giặc, cô đã cùng với gia đình người chồng mới cưới vượt biên qua đến Thái Lan và sau đó được định cư tại Hoa Kỳ. Kỷ niệm khó quên trong chuyến bay trên đường lên trình diện trường trung học vẫn tồn tại trong ký ức, kỷ niệm đẹp trong lần đầu tiên thật sự ra đời, đụng chạm với thực tế, giao tế với đủ mọi thành phần giai cấp đã giúp cô thật sự trưởng thành. Bây giờ ngòì kể lại câu chuyện xưa, chồng cô vô cùng cảm động với nghĩa cử cao đẹp của một người quân nhân mà vợ ông chưa bao giờ quen biết. Hai vợ chồng quyết định nhờ một tờ nguyệt san KQ nhắn tin, hy vọng

một ngày nào sẽ có cơ hội gặp lại được người phi công trực thăng tử tế của thuở nào.

5- Nhận được cú điện thoại từ một người bạn thân đọc được lời nhắn tin trên báo, sự mong ước của vợ chồng cô giáo năm xưa sắp trở thành sự thật. Hẳn đưa tay gõ nhẹ, cánh cửa mở rộng thật nhanh, hình như chủ nhà đang chờ đợi khách, hai khuôn mặt rạng rỡ của vợ chồng cô giáo ngày xưa, hân hoan chào đón hẳn như một quý nhân. Những cái bắt tay chân thành với ánh mắt thân tình đầy cảm kích, những ly rượu nồng hâm nóng lại tình người, ngồi bên vợ chồng cô giáo, ôn lại những kỷ niệm xưa, hẳn như đang sống lại với những ngày xưa thân ái, những ngày thật dài trong chiến tranh, nhưng thật... đáng sống. Cám ơn người và cám ơn đời, cơ hội này đã giúp hẳn lấy lại sự tự tin trong tình cảm giữa con người.

6- Được thư mời tham dự buổi tiệc hội ngộ của liên đoàn 81 Biệt Cách Nhảy Dù, ngồi cạnh hẳn là người lính già với khuôn mặt “ngầu” đen sạm vì sương gió, mặc quân phục rằn ri, mọi người đang cùng nhau nâng ly mừng ngày tái ngộ. Tất cả những người đang ngồi chung bàn với hẳn đều là những chiến sĩ biệt kích đã được hẳn cứu trong khu rừng tre thuở nào, rượu ngọt hâm nóng tình thân hữu, trên máy vi âm một cựu quân nhân của liên đoàn 81 Biệt Cách Nhảy Dù đang phát biểu: “Quên sao được những buổi sáng nhìn đoàn trực thăng đáp xuống chờ phi vụ, phi hành đoàn ngồi gặm khúc bánh mì, tay cầm gói xôi mua vội”.

Những người đã cùng với chúng tôi đối diện với gian nguy ngoài mặt trận, với cuộc sống thiếu thốn nhiều về vật chất nhưng tiếng cười vẫn vang trong những lần gặp gỡ. Chúng tôi đã không có đủ khả năng để đãi các bạn dầu chỉ một bữa cơm trưa thanh đạm, mà phải để các

bạn bay về căn cứ nuốt vội bữa cơm trong Câu Lạc Bộ, rồi trở lại với chúng tôi. Bay suốt buổi chiều, có khi bạn trở về căn cứ lúc trời đã tối, thế mà các bạn vẫn tươi cười không một lời phàn hà. Biết bao lần chỉ vì để cứu một người lính đang trong vòng vây địch, để rồi phi cơ bị trúng đạn nổ tung trên bầu trời, cả phi hành đoàn đã chịu hy sinh...”. Hắn quay mặt ra cửa sổ, mắt hơi cay nhớ lại những người bạn đã mất, nhìn nắng chiều với làn gió nhẹ hiu hiu thổi, trải dài trên một đất nước thật thanh bình.

DẤU ẤN ...THỜI GIAN

LTS: Chúng tôi nhận được bài DẤU ẤN...THỜI GIAN của Bác Sĩ Tôn Thất Hứa hiện đang cư ngụ tại Germany. Bài viết hơi dài nên chúng tôi xin trích đăng đoạn **Thầy Thuốc Không Biên Giới** gửi đến bạn đọc. Có nhiều điều thú vị mà các bạn không thể ngờ được... xin mời đọc.

THẦY THUỐC KHÔNG BIÊN GIỚI

(Physician without border - Medecine sans frontières)

Bác Sĩ Tôn Thất Hứa

Đại Học Y Khoa Wuerzburg

Trên đất khách quê người, khi chưa tìm ra được việc làm, tôi theo gót giang hồ cùng các bạn đồng nghiệp phục vụ trong tổ chức Thầy Thuốc Không Biên Giới.

Trong tổ chức y tế này tôi đã sống với nhiều kỷ niệm vừa dễ thương vừa hãi hùng...thú vị.

Hội chúng tôi có mặt tại một xứ Ả Rập, một nữ đồng nghiệp có bằng cấp chuyên khoa giải phẫu hãn hoi, sau khi chẩn bệnh cho biết bệnh nhân bị viêm ruột thừa cần phải mổ. Để tránh phiền toái các nhân viên đang ăn giờ, bà ta cho biết sẽ trở lại sau bữa cơm trưa. Y hẹn, bà

ta trở lại thì chao ôi, bệnh nhân đã được các nam y tá địa phương cắt bỏ ruột thừa một cách ... ngon lành. Chúng tôi được gọi đến và nhìn thấy cảnh y tá làm “phẫu thuật viên”, đang cầm dao mổ bụng người và được giải thích một cách thỏa đáng: tôi làm theo khám nghiệm và đúng chỉ định của bà bác sĩ nhưng ... “ở xứ này đàn bà chẳng có *kilo* nào cả, cho nên bọn tôi “y tá đàn ông” mạn phép mài dao mổ bụng thay thế “con mụ đàn bà làm bác sĩ này” ... Ôi chao ơi là mấy cái xứ Ả Rập, nơi mà đàn bà ở nơi công cộng phải mang khăn che mặt để cho mấy thằng cha lỗ mãng không nhổ nước miếng vào mặt...

Một lần khác, khi cơm tối xong, một số người trong chúng tôi chuẩn bị đi lễ nhà thờ thì một đám người đèn đuốc sáng choang, tay mã tấu, dao phay hò hét trước nhà thương của chúng tôi: “*Giết! Giết!!!...Giết hết chúng nó! Đốt cháy luôn cả cái nhà thương kia nữa! Tụi nó bôi lọ chúng ta! Tụi nó dám nhục mạ Mohammed... lòi tụi nó ra, giết, giết hết...Allah, Allah...!!*”. Hoảng hốt trước sự giận dữ cao độ của nhóm người bản xứ, mà sợ chết oan cũng có...các Bà Sơ quỳ xuống đọc kinh cầu nguyện, lay cả toi lẫn nón. Một số người khác cố tìm cách dàn xếp sự việc với mấy ông trời con đang nổi giận. Nguyên do cũng vì mấy con sán (còn gọi là lãi). Sán xơ mít (*taenia*) có hai loại: sán lợn (*taenia solium*) và sán bò (*taenia saginata*) tùy theo ấu trùng của giống sán đã sống trong cơ thể của sinh vật nào. Người mắc bệnh do ăn thịt sống có trứng lãi, cũng có thể do ăn rau sống không rửa sạch có dính trứng lãi. Sau một màn thông dịch bằng tay chân mới biết là dân chúng Hồi Giáo cảm thấy bị sỉ nhục khi một đồng nghiệp của chúng tôi tìm thấy trứng “sán heo” trong phân của một chức sắc trong họ đạo Islam và định bệnh cho ông ta: “Thưa Ngài, Ngài có sán heo...”. Lòng tin của người

Hồi Giáo không chấp nhận được là theo đạo Hồi mà lại ăn thịt heo! Chúng tôi giải thích là “Ngài” của chúng tôi ăn phải rau cải có ấu trùng sán, rồi trứng sán lớn lên thành con sán trong ruột “Ngài”, rồi con sán đẻ ra trứng và trứng được thải theo phân...và cứ như thế xoay vần lây bệnh giữa người và thú vật cho nhau. Hú vía chưa bị giết chết, nhưng cũng là một bài học chung. Hôm lên máy bay đi Ấn Độ, Giám Đốc chương trình khuyên tôi nhớ bài học sán “xơ mít” mà đừng bàn chuyện “sán bò” với cả một tỷ người Ấn Độ giáo để khỏi bị xé xác

ngheàn xương, may ra còn có cơ hội trở về nhìn mặt vợ con...

Ngày 07 tháng 11 năm 1997, Tập San số 45 của Hiệp Hội Y Sĩ Đức kỷ niệm 50 năm ngày thành lập đã cho đăng tải hồi ký của nhóm Y Sĩ Thiện Nguyễn làm việc tại Cộng Hoà Nam Phi với đề tựa: **Bệnh viện Johannesburg - Cuộc tranh đấu hằng ngày chống lại thiếu thốn và bạo lực**. Mô tả lại những công việc của chúng tôi làm trong khoảng thời gian phục vụ tại Cộng Hoà Nam Phi vào tháng 10 năm 1966.

Chúng tôi bắt tay vào công việc tại một bệnh viện

nằm sát cách nhà ga xe lửa. Ngày đầu tiên chúng tôi chỉ mổ hai nạn nhân, một người đàn ông bị trúng đạn, còn người đàn bà bị dao đâm. Thống nhất ngôn ngữ, bản định bệnh nên được viết ngắn gọn: bị trúng đạn thì ghi “gunshot”, bị dao đâm thì ghi “stab” và ghi thêm phần cơ thể bị thương. Vào ngày 24 tháng 10 (cứ luân phiên 4 ngày một lần) chúng tôi có phiên trực 24/24. Bệnh nhân của chúng tôi là nhóm người da đen thuộc thành phần nghèo đói nhất của loài người. Nhóm bác sĩ làm việc tại đây gồm nhiều gốc khác nhau: Bulgaria, Nga, Nigeria, India, Bangladesh và bác sĩ người bản xứ.

Điều mà tôi không chấp nhận được là bệnh nhân thay vì được các bác sĩ và y tá xoa dịu nỗi đau đớn thì ngược lại thường bị mắng chửi và có khi còn nhận được cả một tát tai. Bác sĩ hét vào mặt nạn nhân: Killer und Gauner (đồ giết người và trộm cướp) hoặc Wer aufmuckt, fliegt raus! (đứa nào lộn xộn thì cút đi ngay). Một trường hợp điển hình: Goerge, khi chuẩn bị đặt ống thông phổi (pleuradrainage) đã nói với bệnh nhân: “You will scream and shout. Do this in your mind or you can go” (mày muốn la hét hả, câm miệng đi là vừa hay cút đi)

Chuyển vào cấp cứu một thiếu phụ còn trẻ hôn mê, nhiễm trùng nặng, tìm thấy một vết thương sau gáy đã có mũ, bà ta nằm ngoài lộ đã 2 ngày. Chụp hình cắt lớp (CT) thấy ¼ não tràn máu, khám thân thể thì bị bầm tím khắp nơi. Bà ta bị cưỡng hiếp. Thảm thương thay, sự kiện này lại chẳng gây xúc động cho ai vì sự cưỡng dâm tại đây xảy ra như cơm bữa.

Một lần khác, một thanh niên đi cà nhắc vào phòng khám vì một viên đạn ghim sâu vào lớp thịt mỡ không thể moi ra được, phải mổ. “Mày về đi, khi nào mày đau lắm thì trở lại đây tao gấp ra cho!!”. Đó là lệnh của bác

sĩ cấp cứu, nhưng bệnh nhân không bao giờ trở lại nữa, vì sau đó cảnh sát tìm đến và tóm cổ hắn ta... vì vừa rồi hắn đã chặn đường cướp giựt và ăn kẹo đồng của cảnh sát.

Trường hợp khác, vào lúc 3 giờ sáng, một thanh niên 17 tuổi khập khễnh vào phòng trực vì bị nhiều vết đạn ở vai do tội bất cẩn khi chùi láng nòng súng của anh ta. Raj, một bác sĩ người Ấn Độ lạnh lùng phán: “Tao hy vọng xương của mày cũng bị vỡ vụn để tao chuyển mày về khu xương. Đ.M. tao mệt quá!” (I hope your bone is broken that I can send you to the Orthopedics. I’m fucking tired!). Nạn nhân đã chống gậy đi gần suốt thành phố Johannesburg để được nghe... chửi. Buồn thay cho người dân nhược tiểu.

Vào một buổi sáng sớm ngày 28 tháng 10, vừa mở cửa phòng cấp cứu thì đã có một nữ nạn nhân chờ sẵn với nhiều vết dao đâm ở ngực, lưng, một vết sâu ở cánh tay, một vết dao rạch ở má cộng thêm một đường dao khá sâu kéo dài từ mắt đến mũi. Hung thủ là bạn trai (boy friend) của nạn nhân. Mahmood, bác sĩ Ấn Độ, nhiều lương tâm chức nghiệp, gọi một nữ sinh viên nội trú người Đức trong nhóm chúng tôi và nói:

- Đây, bệnh của cô đó!
- Tôi chưa biết khâu vết thương. Cô ta trả lời.

Mohmood khâu và chỉ cho cô ta 3 mũi kim rồi để cô ta tiếp tục “hoàn thành công tác sửa sắc đẹp”. Sau gần 2 tiếng đồng hồ hì hục khâu vá, thỉnh thoảng Mohmood đi qua đi lại để xem thành quả lớp vỡ lòng may vá ngay trên thân thể mặt mày con người và cuối cùng anh nhận nhiệm vụ khâu vết thương từ khóe mắt đến lỗ mũi. Ba ngày sau bệnh nhân được phép xuất viện.

Hôm khám ngoại chân (outpatients day), khám bệnh miễn phí, từ sáng tinh mơ, bệnh nhân đã xếp hàng dài.

Nơi đây người ta thường nghe: “Nói nhanh lên cha nội, ở đây không có nhiều thì giờ” (Speak quick, baba, thereis no time) đàn ông được gọi là “baba” còn đàn bà thì gọi “mama”. Không khí nhà thương mà chả thấy có chút tình thương nào cả.

Công việc thường ngày của chúng tôi là chữa những vết thương lỗ đầu sứt trán do gạch đá, gậy gộc đập vào đầu. Khi có máu chảy với nút sọ thì được nằm bệnh viện 3 ngày, bằng không thì “hamba kaya”-go home-geh nach hause- về nhà đi mây... Người da đen nói

tiếng Zulu do đó sự khám và định bệnh thật rất hạn chế.

Một người đàn ông bị chém vào cánh tay, máu chảy xối xả, chạy đến xin cứu mạng. George cố tìm chỗ chảy máu... nhưng không tìm thấy. Anh ta khâu kín vết thương nhưng máu vẫn tiếp tục ào ra. Anh phải gọi người tiếp cứu. Mahmood ra tay cứu độ. Mũi khâu cầm được máu, ngoảnh lại thì mạch máu của nạn nhân còn 70/45, tim đập 160, mồ hôi lạnh chảy trên trán và hết... xí oách để trả lời các câu hỏi của bác sĩ ...Tốt, cho chuyen 2 lít dịch và 2 giờ sau đó hồi tỉnh thì a-lê-hấp “hamba kaya” về nhà !

Vào nửa khuya, một thanh niên được chở đến, một

vết thương háng trong tình trạng mất máu nặng. Hiện chỉ có một bác sĩ và một sinh viên trực đang có mặt. Khi bơm dưỡng khí qua mặt nạ cấp cứu thì máu trào từ bao tử xối xả. Mạch của nạn nhân không còn nữa. Toán cấp cứu bắt đầu bóp tim và bơm dưỡng khí để hồi sinh, thay kệ máu và đờm giải trong miệng. Cuối cùng y tá mới tìm được một ống hút, rồi chạy đi mò mẫm tìm máy điện tim (EKG). George thất bại không đặt được ống nội khí quản. Mãi 5 phút sau, y tá mang đến cho máy điện tim. Sau 10 phút cứu mạng không thành công, người bác sĩ trưởng toán la lớn: “Let’s leave it, he’s dead” (thây kệ, nó chết rồi). Lật bụng ra khám, một bác sĩ nói lầm bầm với nhiều bực bội: “He didn’t learn, now he’s dead”- mẹ kiếp thằng này ngoan cố không chịu học bài, bây giờ nó phải chết. Anh ta vừa tìm được một vết mổ bụng dài, trước đây hẳn ta đã có lần ăn đạn lũng bụng.

Vào ngày 5 tháng 11, một nạn nhân bị đập vỡ sọ được chở vào viện xin cấp cứu. George, bác sĩ trực, cho bọn nội trú đến để thanh toán chiến trường. Mở lớp băng tạm ra, ngoài da thịt nhầy nhựa ra còn có một chất trắng đỏ hồng trộn lẫn với những mảnh xương sọ vụn do sức mạnh của búa tạ ngàn cân gây nên. Người sinh viên cầu khẩn nhờ Raj mạch lối. Nhìn nhanh vào vào đồng da, thịt, não và xương trộn lẫn nhau, anh ta nói tỉnh bơ: “Don’t mind, he’ll die anyway” (đừng lo, thằng này rồi cũng đi đong). Người sinh viên đập lại vết thương bằng gạt vô trùng sau khi kỳ cọ các chỗ dơ. Đâu đây trong phòng cấp cứu có treo Huấn Thi của Ban Giám Đốc Bệnh Viện: các vết thương sọ não vào độ hôn mê cấp 6 thì được chuyển đến khu ngoại thần kinh để giải quyết (Glasgow Koma Skala). Nạn nhân hôm nay không được may mắn để được chuyển đi, anh ta chỉ được xếp vào cấp 5 mà thôi.

Trong phòng cấp cứu của phiên trực ngày 11 tháng 11 còn ít bệnh, chúng tôi có đủ thì giờ hướng dẫn người bác sĩ nội trú một ca đặt thông phổi đầu tiên cho một nạn nhân 17 tuổi. Anh ta bị đâm vào lồng ngực, kết quả sau khi thắng một cuộc cá độ với bạn bè. Ngay sau đó, xe cấp cứu chuyển đến 4 nạn nhân “stabbed chest” bị đâm vào ngực. Người bạn bạn trẻ có dịp thực tập thêm bài học vỡ lòng vừa mới học xong. Người thứ 5 bị bắn vào mặt, ôi thôi khi mở băng ra thì anh ta thiếu một nửa hàm dưới, khuôn mặt được đậy kín lại. Anh ta phi chờ bác sĩ thẩm mỹ ra tay.

Rồi đột nhiên phòng cấp cứu được mở tung cửa ra, toán cấp cứu chở đến một thanh niên da đen, áo quần bảnh bao, máu tuôn xối xả, miệng còn la chí chóc: “They took my car”- chúng nó cướp xe của tôi. Anh ta là nạn nhân của bọn cướp đường. Chủ xe thường bị bắn trọng thương trước khi xe bị giật. Con đường đưa nạn nhân đến phòng chống choáng (shock) nằm cạnh phòng mổ là cả một sự mạo hiểm... Thang máy đến quá chậm, rồi lại chạy ngược hướng đã chỉ định. Banh bụng ra thì thấy khoang bụng ngập thức ăn, bao tử và ruột già trúng đạn, viên đạn dính cứng vào khớp đùi phải. Phải chờ đến một tiếng sau máu mới được mang đến, bác sĩ gây mê còn để bịch máu 10 phút rồi mới cho lệnh truyền; sau đó 30 phút thì cái màn hồi sinh cấp cứu được trình diễn một cách muộn màng... Nạn nhân sẽ không bao giờ tỉnh lại nữa. Anh ta là con vật hy sinh cho một công cụ cứu người bằng một nhóm thiếu lương tâm và tinh thần trách nhiệm.

Công việc của chúng tôi không mang nhiều kết quả mong muốn, nhất là sự ngược đãi bệnh nhân làm chúng tôi đôi khi cũng phải bực bội. Một bệnh nhân 42 tuổi được định bệnh là bị ung thư thực quản, cả hai tuần

nay không được khám nghiệm kỹ càng, hằng ngày chỉ nhận được những viên thuốc chống đau để chờ ngày mổ. Phẫu thuật viên giải thích cho người bệnh rất sơ sài bằng một hình vẽ: “We cut here and here, suture and finish, you have got a tumor”- chúng tôi cắt chỗ này và chỗ này này. Sau đó nối 2 đầu lại và hết, anh có một cục bướu. Công việc của người thầy thuốc thật quá hời

hợt, thiếu tinh thần trách nhiệm. Sau một lần khám bệnh chung, người bệnh nhân đáng thương kia đã chặn một người trong chúng tôi lại và hỏi: “What is a tumor?”- Ông ơi, bướu là cái gì hở ông, cắt bướu xong có lành bệnh không? Tôi còn vợ và hai con nhỏ.” Dù cố gắng vượt bực thì với bức tường ngôn ngữ ngăn cách cộng với kiến thức hẹp hòi của người bệnh, chúng tôi không thể giải thích cho ông ta tường tận căn bệnh. Ông ta “cắm khâu” cho đến ngày lên bàn mổ. Cục bướu dính cứng vào mặt sau, phẫu thuật viên không dám gỡ vì sợ chảy máu ...Đóng vết mổ lại. Sau 4 ngày, bệnh nhân được xuất viện và được cho biết là cuộc giải phẫu hoàn mỹ. Một vị chua trong miệng tôi, tôi đang buồn nôn để đón mừng cho một thành tích nói láo của các “lương y như từ mẫu”.

Máu tại đây cũng là cả một hiện tượng. Gọi cung cấp máu có khi cả giờ cũng không thấy, khan cả cô, mỗi cả hòng để tìm nhân viên qua điện thoại hay qua radio

mà cũng không thấy mặt mũi nhân viên đi lãnh máu về. Một đôi khi chúng tôi tìm thấy cái radio để trong góc phòng trực, nhân viên đã về nhà từ khuya. Để tránh cảnh chờ đợi vô lý và hỗn loạn tinh thần, chúng tôi phải đảm nhận luôn nhiệm vụ đi lấy máu. Ngân Hàng máu chỉ cách chúng tôi có một con đường.

Hồi sinh ở đây cũng là một trò chơi bán mạng. Khẩn cấp đặt ống nội khí quản thì lại thiếu cục pin trong bộ phận của máy đặt nội khí quản. Chúng tôi la lên: “Get another one”- tìm cục pin khác. Đứng như trời trồng, cô y tá trả lời: “There is no other one”- không còn cục pin nào khác. “Go to another ward”- tìm ở phòng khác. Cô y tá vẫn bất động. Chưa hết, thay băng hay tháo bó bột gãy xương cũng là một cái khổ. Ngoài cái mùi hôi thối xông lên mặt, còn nhìn thấy bao nhiêu con bọ chạy lung tung bên trong. Khu sản khoa tại đây cũng vô cùng bận rộn, hằng ngày trung bình có 50 trẻ con ra đời. Tôi cảm thấy rất lạ là người bản xứ Zulu không thấy có xúc động sau khi bác sĩ khám thai và phán: “Okay sissi, your bagy is dead”- okay cô nương ơi, bào thai đã chết. Trong phòng sinh thì đầy máu me. Tôi nhìn công việc hằng ngày và nghĩ, nếu các cô mẹ chịu khó cẩn thận hơn một tí hay có người nào chỉ bày rõ ràng những thao tác cơ bản việc làm thì chắc chắn nhiều sản phụ sẽ không mất nhiều máu mà đôi khi thật không cần thiết.

Ngoài chương trình chữa bệnh, chúng tôi còn phải đối diện với những nghịch cảnh tâm lý và xã hội địa phương. Một người đàn bà còn trẻ bị bầm tím mặt mày và vết thương khắp người, thủ phạm hầu như thông lệ: “boy friend”. Bà ta bị hành hạ thân xác đàng đẵng 7 tiếng đồng hồ bằng một sợi giây điện. “Boy friend” nghi bà ta ngoại tình vì bà bị nhiễm trùng âm đạo. “Liệu bà ta sẽ bỏ hãm không?”, một người trong nhóm chúng

tôi hỏi ...“Đi đâu bây giờ”, về nhà thì cha gẻ hành hạ, không nhà không cửa, không có tiền...mà chỉ có một đứa con còn dại.

Một bà khác khai với chúng tôi bà có 2 boy friends. Bà ta không thể cho các bạn trai biết được bà đang bị nhiễm trùng HIV, hai người chung sức đấu cật, chơi chung một lỗ...còng lưng trả tiền nhà và còn chia tiền để nuôi đám con thơ.

Tôi thường tự hỏi: người Zulu ở đây thật có tình người không? Họ muốn đâm chém để giết nhau hay... chỉ đâm chém cho đã cơn nư, nguôi cơn giận. Sân si, hỷ nộ...Có một kỷ niệm làm cho lương tâm tôi thao thức như chính mình đã phạm tội. Nạn nhân bị đâm những 80 đến 100 nhát dao vừa cạn vừa sâu, máu chảy xối xả khắp mình. Chúng tôi 3 người sau gần 3 tiếng đồng hồ may vá, bệnh nhân được ổn định tình trạng sức khỏe tổng quát, tiếp tục được hỗ trợ thở bằng máy. Đến chiều chúng tôi được biết là bà ta đã chết một cách quá tức tưởi. Bác sĩ trưởng phòng hỏi y tá là bệnh nhân đã tự thở được chưa hay còn cần máy. Nghe nhầm, y tá cho cắt điện máy trợ thở.

Vì phương tiện chẩn đoán quá eo hẹp, không có hệ thống bảo hiểm, trình độ học vấn thấp kém của người dân là những yếu tố đưa đến sự đối xử tàn bạo và thái độ hống hách của các thầy thuốc, y tá đối với bệnh nhân tại các nước chậm tiến. Tại các quốc gia Âu Mỹ, nhờ qua một hệ thống bảo hiểm sức khỏe hoàn mỹ, một căn bản học vấn của người bệnh và người thầy thuốc nhận thức được trách nhiệm, cho nên người bệnh được định bệnh chính xác và chữa trị đúng mức.-Thì cũng chính tại nơi đây, bệnh nhân lại mài dao dũa kéo để sửa soạn đưa người thầy thuốc ...ra toà. Một đôi khi có những đòi hỏi quá mức và kéo theo những hành động không

lượng được.

Trong những lần công tác giải phẫu nhân đạo cho các trẻ con tật nguyền tại quê nhà Việt Nam, chúng tôi cũng gặp trở ngại, không phải vì ngôn ngữ mà vì “thiếu tình người”. Hằng đêm trước khi đi ngủ, tôi thường đi thăm bệnh. Thỉnh thoảng tôi vẫn nghe các tiếng cầu nhàu hay than van kêu đau vì bị y tá hay hộ lý dẫn đường đập nhầm vào một phần cơ thể của những người nuôi bệnh đang nằm dưới sàn. Có tiếng mắng mỏ: “Làm cái gì mà nằm chật đường chật xá”. Rồi cũng có những lời phản đối nhẹ nhàng: “Tuồng ông nằm không đây à! Ông cũng phải trả mấy chục ngàn mới được đặt lưng dưới cái găm giường ẩm ướt này”. Quê hương Việt Nam của tôi, dù nằm dưới găm giường ẩm ướt trong bệnh viện, hay ngồi chễm chệ trên ghế cao tại bất kỳ một nơi nào đó cũng phải thông qua thủ tục “đầu tiên” tức là “tiền đâu” khi phải liên lạc với cơ quan công quyền. Lương tâm và lương tri của người thầy thuốc tại quê hương Việt Nam của tôi có khi cũng phải cúi đầu khuất phục trước áp lực hay phải ngoảnh mặt làm ngơ trước áp lực vô giá của đồng tiền. Chỉ có đồng tiền mới có giá trị tuyệt đối trong xã hội chỉ biết sống bằng đút lót và biển lận.

Thảm thương thay cho quê hương Việt Nam của tôi, tìm đâu cho ra y đức và y đạo trong nghề lang tây?? Nơi mảnh đất hình chữ S ngoài cái tình quê hương ngọt ngào, tình ông bà, cha mẹ cao cả, tình anh em ruột thịt đậm đà còn tìm thấy cái... “**tình nghi**” hiện diện khắp mọi nơi.